

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Prima pars quæsitæ resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

DISPUTATIO I.

DE POSSIBILITATE VISIONIS BEATIFICÆ.

Uo fuerunt olim circa possibilitatem visionis Beatificæ errores præcipui, & inter se oppositi. Primus eam ex solis naturæ viribus possibilem esse dicebat; alter è contra, illam ex viribus etiam gratiæ, & Dei elevatione impossibilem affirmabat, ut infra latius expendemus. Unde ut hi errores in hujus Tractatus limine confitentur, duo in hac prima disputatione demonstranda suscipimus: primum est, claram Dei visionem ex viribus naturæ esse impossibilem; secundum, illam ex auxilio gratiæ, & supernæ Dei elevatione possibilem esse, juxta illud Anselmi: *Deus inaccessibleis cum sit nostris viribus, acceditur ad eum suis muneribus.*

ARTICULUS I.

Verum aliqua substantia creata, vel creabilis possit naturaliter videre Deum?

§. I.

Prima pars quesiti resolvitur.

Notandum primò: Visionem, propriè loquendo, esse manifestam, & claram notitiã alicujus potentie cognoscitivæ, de aliquo objecto. Unde aliud est cognitio intellectus, aliud visio: cognitio enim est quæcunq; notitiã etiam imperfecta; visio autem est notitiã perfectissima clara, & intuitiva, quod patet ex ejus derivatione: nam visio, secundum primariam acceptionem, est actus potentie visivæ, quæ est in oculo corporeo, & quæ non attingit nisi rem præsentem: Unde cum intellectus se habeat in anima, sicut oculus in corpore, tunc tantum ejus actus cognoscitivus, propriè dicitur visio, cum clarè & intuitivè fertur in rem sibi realiter præsentem.

Notandum secundò: Duplex à Philosophis solere distingui objectum potentie cognoscitivæ, unum quod vocant connaturale, & proportionatum, ad quod potentia potest connaturaliter ferri, absque ulla confortatione, aut elevatione. Alterum quod appellant adæquatum, & terminativum, vel extensivum, ad quod illa, saltem ut confortata, & elevata, potest se extendere: v.g. lux Solis est improporcionata respectu oculi nocturnæ, non tamen est extra latitudinem potentie ejus visivæ, quia est ejusdem speciei cum nostra, & ita per roborationem, & confortationem potest pervenire ad hoc ut videat Solem, sicut nos. His præmissis.

Dico primò: nullum intellectum creatum, ex propriis viribus posse clarè, & intuitivè videre Deum.

Conclusio est certa de fide, contra Anomæos (inter quos præcipuus fuit Eunomius) qui dicebant intellectum creatum in hac vita posse naturaliter videre Deum: quem errorem postea secuti sunt Begardi, & Beguina, quos damnavit Clemens V. in Concilio Viennensi, ut refertur

Tom. I.

A in Clementina ad nostrum, de Hæreticis.

Illum rejicit Scriptura variis in locis: dicitur enim Isaiæ 64. *Oculus non vidit Deus absque te, quæ preparasti expectantibus te.* Quæ verba Hieronymus, & alii Sancti Patres explicant de visione beata, & objecto ipsius, quod nullo oculo corporeo, aut spiritali, naturaliter videri possit. Quæ etiam de causa 1. ad Tim. 6. Deus dicitur *habitare lucem inaccessibleem*, & ad Roman. 6. vita æterna, quæ consistit in visione Dei, gratia appellatur, ut significetur, illam dari à Deo gratis, & ex pura liberalitate; eamque superare debitum, exigentiam, & vires totius naturæ creatæ.

Idem declaratur in illa mirabili visione Isaiæ Prophetæ cap. 6. ubi dicitur, *Vidi Dominum sedentem in folio excelso*: quali transcendente proportionem, & vires cujusvis intellectus creati, quantumcunque elevati. Et additur, *Seraphim stabant circa eum, sex ala unus, & sex ala alteri, & duabus velabant facies suas*, ut significarent improporcionem, quæ est inter intellectum angelicum & immensum splendorem divinæ lucis. Unde Dionysius cap. 1. de divin. nomin. tribuit elevationi supra naturam, quod Beata illa mens Deum videant, & ait, *Eas constanter & immobiliter ad illucentem sibi radium attolli, & congruo permissarum sibi illuminationum amore, velut in altum pennis sublevari.*

Eadem veritas ratione suadet. Ut enim dicitur S. Thomas 3. contra Gent. cap. 52. Quod est proprium alicui naturæ superiori, non potest competere naturæ inferiori, nisi per actionem superioris cui est proprium. Sicut aqua non potest esse calida, nisi per actionem ignis: Sed videre Deum ut est in se, est proprium divinæ naturæ; quia operari secundum propriam formam est proprium cujuslibet operantis: Ergo non potest alia creatura pervenire ad visionem Dei ut est in se, nisi ex actione Dei eam elevantis ad hanc sublimem operationem. Ubi, ut rectè notat Ferrariensis, S. Doctor non accipit, proprium, prout excludit omne extraneum à subjecto: pro eo scilicet quod convenit alicui soli, & nulli extraneo ab ipso, sicut risibilitas est propria hominis, quia sic ratio D. Thomæ assumeret quod haberet proprium; sed accipitur, proprium, pro eo quod est connaturale alicui, secundum quod ab aliis differt. Unde sensus hujus rationis est: quod quia videre Deum per ipsam divinam essentiam est naturale Deo, ut esse calidum est connaturale igni, nulli creaturæ intellectuali convenire potest, nisi per actionem Dei confortantis, & elevantis ejus intellectum: sicut calefacere non convenit aquæ, nisi ex actione ignis in illam.

Confirmatur, & magis illustratur hæc ratio, aliâ quam ibidem habet S. Doctor. Si aliquis intellectus creatus naturaliter videret Deum, haberet connaturaliter essentiam divinam per modum formæ, & speciei intelligibilis sibi unitam: Sed hoc repugnat: Ergo &c. Majore est certa, quia, ut infra ostendemus, ad visionem Dei impossibile est, vel saltem inutilis, quæcumque alia species, distincta ab essentia divina. Minor vero

Diff. 2. art. 8.

P

pro-

probatur. Primò quia forma alicui naturæ con-
naturalis & propria, non potest alteri commu-
nicari naturaliter, sed supernaturaliter dumtaxat; v. g. quia subsistentia increata est connaturalis Deo, nec potest ulli creaturæ naturaliter, sed tantum supernaturaliter communicari: Atqui essentia divina ut habet rationem speciei intelligibilis est propria forma intellectus divini, sicut subsistentia increata est proprius terminus naturæ divinæ: Ergo non potest ulli creaturæ naturaliter communicari.

Secundò probatur eadem Minor: Si natura creata peteret naturaliter uniri essentiae divinæ, ut speciei intelligibili, haberet vim naturalem ad illam unionem, subindeque quandam efficaciam in essentiam divinam: nam ille qui potest unire extrema, deberet habere dominium, & efficaciam in illa: Consequens est absurdum: Ergo & Antecedens.

6 *Ratione quinta.* Secunda ratio principalis nostræ conclusionis exponitur à D. Thoma ibidem, & art. 4. hujus quaestionis. Cuilibet naturæ intellectuali proprium est, ut intelligat secundum modum suæ substantiæ: Sed essentia Dei nequit quidditative cognosci, ad modum alicujus substantiæ creatæ: Ergo à nulla substantia intellectuali creata, naturaliter videri potest. Minor constat: Quia essentia Dei cum sit actus purus & infinitus, ac per se subsistens, quamcumque substantiam intellectualem creatam in infinitum excedit. Major autem in qua est difficultas, probatur primò à D. Th. ratione à priori. Cognitio fit secundum quod cognitum est in cognoscente: Sed cognitum est in cognoscente, secundum modum cognoscantis, quidquid enim recipitur, ad modum recipientis recipitur: Ergo cujuslibet cognoscantis cognitio est secundum modum suæ naturæ.

Secundò eadem Major inductione ab illo declaratur. Quatuor enim sunt genera cognoscitivorum, & totidem obsectorum cognoscibilem. In primo ordine sunt facultates sensitivæ, quæ ad objecta solum sensibilia se extendunt. In secundo est anima rationalis, quæ simul est intellectiva, & forma corporis; & ideo videtur intra modo suo essendi proportionata, quæ scilicet corporea sunt quoad substantiam, & spiritualia quoad modum, in quantum sunt à phantasmatis, & conditionibus materiæ depurata, ideoque cognoscit objectum concretum quidditative sensibile, ut tamen est universale. In tertio ordine sunt substantiæ separata à materia corporea, non tamen à potentialitate, & imperfectione: scilicet Angeli, qui habent pro objecto connaturalem, & proportionatam propriam substantiam, ad cujus modum omnia cognoscunt, ut docetur in Tractatu de Angelis, & idem dicendum est de anima rationali in statu separationis. Ultimum tandem ordinem constituit Deus, qui cum sit suum esse, & actus purissimus, non habet aliam speciem per quam intelligat, nec aliud objectum motivum & terminativum, quam propriam essentiam, ut Tractatu præcedenti fuse ostendimus.

7 Ex hac ergo inductione, in primis habetur, quamlibet naturam intellectualem hoc habere proprium, ut intelligat secundum modum suæ substantiæ: ita quod potentia, & objectum connaturaliter cognitum, debeant semper esse in eodem gradu, & genere immaterialitatis; licet (ut infra dicemus) illud genus latitudinem aliquam pari possit.

Secundò habetur, quod cum Deus non sit nec

esse possit in eodem gradu immaterialitatis, cum aliquo intellectu creato, à nullo potest connaturaliter videri. Nam si improportio, quæ est inter animam unitam corpori, & Angelum, qui est substantia omnino spiritualis, & independens à corpore, impedit quo minus anima possit naturaliter videre Angelum: à fortiori ille excessus, & illa improportio, quæ inter essentiam divinam & intellectum humanum, vel angelicum reperitur, impedit quod homo vel Angelus possit naturaliter videre Deum.

Deniq; si adetur conclusio. Quidquid intellectus humanus vel angelicus naturaliter de Deo intelligit, per ejus effectus cognoscit: nos quidem per sensibilia, substantiæ autem separatæ per proprias essentias & quidditates: Sed effectus Dei, utpote finiti & limitati, & potentiam Dei non adæquant, ad quidditativam Dei cognitionem non possunt nos perducere: substantiæ etiam Angeli, quamvis sit speculum lucidissimum, in quo perfectiori modo, quàm in rebus sensibilibus, relucet divinitatis imago, est tamen longe inferior perfectioni divinæ, ut finitum infinito: Ergo intellectus humanus vel angelicus, naturæ viribus, ad quidditativam & intuitivam Dei cognitionem pervenire nequit.

§. II

Solvuntur obiectiones.

Objicies primò: Vel Deus ut est in se, continetur intra objectum adæquatum intellectus creati, vel non? Si primum dicatur, sequitur intellectum creatum posse naturaliter videre Deum: Nam quolibet potentia cognoscitiva, naturaliter ferri potest in id omne quod continetur intra ejus objectum adæquatum, v. g. oculus potest naturaliter videre omnes colores, & auditus percipere omnes sonos. Si secundum affirmetur, sequitur nullum intellectum creatum, posse ad visionem beatificam elevari, quia nulla potentia cognoscitiva elevari potest, ad cognoscendum id quod non continetur intra limites sui objecti adæquati: visus enim v. g. non potest percipere sonos, nec auditus videre colores.

Respondet cum D. Thoma 3. cont. Genr. ca. 10 §. 4. ubi virtualiter eandem sibi objectionem proponit, & dicit, quod divina substantia non sic est extra facultatem intellectus creati, quasi aliquid omnino extraneum ab ipso, sicut est sonus à visu, vel substantia immaterialis à sensu (nam ipsa divina substantia est primum intelligibile, & totius intelligibilis cognitionis principium) sed est extra facultatem intellectus creati, sicut excedens virtutem ejus, sicut excellentia sensibilia sunt extra facultatem sensuum. Quibus verbis declarat, Deum ut est in se, contineri quidem intra objectum extensivum, & adæquate terminativum intellectus creati, non tamen intra objectum connaturale & proportionatum; & ita posse quidem ad Dei visionem supernaturaliter elevari, non tamen illum videre connaturaliter: Ad hoc enim ut aliqua potentia cognoscitiva possit connaturaliter ferri in aliquod objectum, non solum requiritur quod illud contineatur intra limites objecti adæquate terminativi, sed etiam quod sit intra objectum connaturale, & proportionatum. Si autem quaras, quodnam sit objectum adæquatum, seu terminativum, & objectum proportionatum, seu connaturale intellectus humani & angelici? Breviter respondeo: obje-